

[Finansministeren.]

Når der har været sagt noget om, at det vil førge administrationen, så vil jeg gerne understrege, at enhver harmonisering af toldsatser inden for EF vil lette administrationen, og dette er et led i arbejdet for at nå frem til en harmonisering på baggrund af det direktiv, som vil fremkomme senere.

Når nogle har været betænkelige med hensyn til regnskabsoplysningerne, vil jeg da gerne sige, at det ikke er et mål i sig selv for regeringen, at der skal fremskaffes så mange regnskabsoplysninger som muligt, men det er en ganske enkel følge af den udvikling, der finder sted. Dels kan man sige, det er en harmonisering med de regnskabsforpligtelser, man har i forbindelse med moms, dels må det også understreges, at vi i forbindelse med, at vi efterhånden skal betale et vist bidrag af vore toldindtægter til EF, skal have visse kontrolmuligheder. Jeg vil gerne sige, at dette spørgsmål nøjere kan undersøges under udvalgsbehandlingen, men jeg vil allerede her præcisere, at det også har forbindelse med en harmonisering af EF's toldsatser og betalingen til EF.

Det virker overraskende på mig, når hr. Ib Christensen spørger, om det er en følge af, at venstre støttes af Industrirådet. Det er for mig en helt ny oplysning, at der overhovedet skulle foreligge nogen støtte fra Industrirådet til venstre. Det må være en oplysning, som hr. Ib Christensen alene er i besiddelse af.

Jeg er ikke i stand til at oplyse, hvor stort det samlede provenutab vil være, hvis man afskaffer al told, men det er naturligvis et spørgsmål, man kan få oplysning om i udvalget.

Jeg takker for tilslutningen og skal medvirke til en saglig udvalgsbehandling.

Ib Christensen (DR):

Jeg vil gerne spørge finansministeren, om hans udtalelser skal tages som udtryk for, at venstre ikke modtager nogen som helst form for økonomisk tilskud fra Industrirådet.

Finansministeren (Anders Andersen):

Ja.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.**Første næstformand (Grete Hækkerup):**

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om et statsligt olieselskab [af Morten Lange m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. I) findes i tillæg A. sp. 15, fremsættelsen i tidenden sp. 81).

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Sammen med denne sag foretages den sidste sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om løsning af energiproblemet [af Knud Jespersen m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. III) findes i tillæg A. sp. 27, fremsættelsen i tidenden sp. 83).

Forslagene sattes til forhandling.

Handelsministeren (Nyboe Andersen):

Vi skal jo inden længe have en generel energidebat her i folketinget, og derfor skal jeg i dag kort holde mig til selve de forslag, der her er til behandling.

Forslaget fra socialistisk folkeparti går ud på, at der skal oprettes et statsligt olieselskab. Hertil er først at sige, at det er jo sket. Det skete fjorten dage før forslaget fra SF blev fremsat her i tinget, idet det tidligere oprettede Dansk Naturgas A/S pr. 3. december blev omdannet til Danskolie og Naturgas A/S. Selskabet kan foretage import og distribution både af råolie og af olieprodukter og fik som bekendt stillet en statsgaranti på 200 mill. kr. til rådighed efter beslutning i finansudvalget den 3. december. Dette selskab koncentrerer i øjeblikket bestræbelserne om at købe råolie i et sådant omfang, at vi kan holde de danske

[Handelsministeren.]

raffinaderier fuldt beskæftiget, og der foreligger fra raffinaderierne tilsagn om at påtage sig raffinering af de mængder råolie, der måtte blive købt af selskabet.

Hvordan den fremtidige udvikling så vil blive, afhænger jo af den almindelige udvikling på det internationale oliemarked. Vi må erkende, at der er en meget udtalt tendens i øjeblikket til, at de olieproducerende lande forbeholder sig selv en voksende andel af produktionen til salg for egen regning. Selv om en hel del af denne voksende andel sikkert stadig rent faktisk vil blive købt af de store olieselskaber, om end til væsentlig højere priser end dem, der er fastsat i langtidskontrakterne, så vil en del deraf givet indgå i en direkte statslig oliehandel på både sælgers og købers side.

Vi ved, at en række regeringer har taget initiativet til statsligt opkøb af råolie direkte fra producentlandene, således som Danmark altså også er beredt til det gennem Dansk Olie og Naturgas A/S. Det er regeringens indstilling, at dette statslige selskab også i fremtiden skal kunne opretholde en aktivitet af den art i den udstrækning, som forholdene vil tilsiage det. Jeg vil bare advare imod den betragtning, at dette skulle betyde, at vi kunne få råolien til billigere priser end dem, der må betales gennem de forskellige internationale olieselskaber. Der er ikke i den øjeblikkelige situation noget, der tyder på, at staternes gåen ind på dette marked har medført billigere priser. Man kan tværtimod sige, at det klart har medvirket til at presse priseniveauet i de arabiske lande i vejret, at f. eks. det franske statselskab er gået ind med en meget omfattende købekontrakt.

Spørgsmålet om raffinaderikapacitet rejses også i SF's forslag. Det er regeringens opfattelse, at det var ønskeligt, om vi havde en større raffinaderikapacitet her i landet.

Til bemærkningen i fremsættelsen om, at man jo kunne købe et af de eksisterende raffinaderier, vil jeg sige, at det tror jeg ikke ville løse problemet. Det afgørende er i og for sig mere, at vi får en forøget raffinaderikapacitet, hvad der givet ville stille os stærkere på det internationale oliemarked.

Det er tidligere sagt fra min side, at regeringen er interesseret i at gå ind i de forhandlinger, der måtte være mulighed for,

med henblik på oprettelse af et dansk raffinaderi. På hvilken måde og i hvilken regie, det mest hensigtsmæssigt kan ske, tror jeg ikke nogen i dag klart kan sige, men vi er i hvert fald indstillet på i høj grad at fremme vores overvejelser om det spørgsmål, så vi kan vende tilbage til det, når vi inden så længe får en egentlig energidebat.

Der er et element i SF's forslag, som jeg må vende mig klart imod, og det er forslaget om, at dette foreslåede selskab skal have eneret på at forsyne en række offentlige virksomheder med olieprodukter. Det tror jeg ikke er nogen god og rigtig idé. Jeg tror tværtimod, det er rigtigt, at der opretholdes en konkurrencetilstand mellem et sådant statsligt selskab og andre importører og forhandlere af olieprodukter. Vi vil under alle omstændigheder i høj grad fortsat benytte os af den private oliehandel til vore forsyninger.

Jeg skal om naturgas blot gøre den bemærkning, at der er i lov om naturgasforsyning af 1972 taget stilling til det spørgsmål. Ilandføring og fordeling af naturgas kan kun ske i henhold til en særlig koncession fra handelsministeriet, og Dansk Olie og Naturgas er jo oprindelig oprettet i foråret 1972 netop med henblik på at kunne varetage funktionen som koncessionshaver i den forbindelse. Desværre er der jo ikke i øjeblikket aktuelle muligheder for en dansk forsyning med naturgas.

Jeg skal om det andet forslag, der er til behandling, forslaget fra Danmarks kommunistiske parti til folketingsbeslutning om løsning af energiproblemet, ganske kort sige, at det må regeringen klart og ubetinget afvise. En gennemførelse af det ville på kortere sigt betyde det totale kaos i hele vor energiforsyning. På længere sigt ville det gøre forsyningerne ineffektive og bureaukratiske, og for fuldstændigheds skyld kan man føje til, at det er klart i strid med vore forpligtelser og vore interesser som medlem af NATO.

Erling Jensen (S):

Socialdemokratiet er af den opfattelse, at den fremtidige energipolitik kun kan gennemføres ved en væsentlig stærkere samfundsmæssig medvirken end tidligere. Nye energiformer må efter vor opfattelse kun finde anvendelse i Danmark enten på sam-

[Erling Jensen.]

samfundets initiativ eller i hvert fald med samfundet som en meget stærk og aktiv partner. Det gælder, hvad enten der er tale om atomkraft, naturgas, solenergi eller andre nye energiformer. Denne indstilling er også kommet til udtryk i den tidligere socialdemokratiske mindretalsregerings initiativ omkring naturgasloven med oprettelsen af det statslige naturgasaktieselskab. Og den er senest bekræftet ved initiativet med omdannelsen af naturgasaktieselskabet til Danskolie og Naturgas A/S, hvorved staten har fået mulighed for at gå ind i køb af olie til bedring af den øjeblikkelige forsynings-situation.

Vi kan imidlertid ikke tilslutte os det kommunistiske forslag om beslaglæggelse af alle energimængder, olieraffinaderier m. v., fordi vi er af den opfattelse, at forslaget på det korte sigt yderligere vil vanskeliggøre vor forsynings-situation i stedet for at bedre den. Det er, som om forslagsstillerne helt har set sig blinde på de øjeblikkelige lagerbeholdninger og har overset, at det afgørende for Danmark er, om vi fortsat kan få løbende forsyninger, og at disse ikke i en kortere eller længere periode bliver stoppet på grund af en pludselig og omfattende ændring i indkøbs- og modtagelsesmønsteret.

På det lange sigt er vi også af den opfattelse, at det kommunistiske forslag skyder langt over målet. Vi ser ikke rigtig nogen logik i, at det danske samfund i sin nuværende økonomiske situation skulle ofre milliarder af kroner på at overtage alle eksisterende energiaktiviteter, når forholdet dog er det, at det nødvendige blot er et samfundsmæssigt alternativ, der er stærkt nok til at være et korrektiv til den aktivitet, der udøves af de store multinationale selskaber.

På denne baggrund er det vist forståeligt, at vi har en positiv indstilling til socialistisk folkepartis forslag om et statsligt olieselskab. Også vi er af den opfattelse, at den øjeblikkelige oliekrise har understreget samfundets og borgernes overordentlig stærke

afhængighed af olieforsyningerne og understreget den usikkerhed, der er knyttet til disse olieforsyningers fordeling, når de bestemmes i afgørende omfang uden for landets grænser, herunder gennem multinationale selskaber, hvis hovedsæder er beliggende uden for Danmark.

Imidlertid vil vi også gerne her skelne mellem det korte og det lange sigt. På det korte sigt er vi tilbøjelig til at mene, at det allerede oprettede Danskolie og Naturgas A/S med sin bemyndigelse til at opkøbe olie på samfundets vegne er den bedste løsning i den aktuelle situation, men på det lange sigt er vi enige med socialistisk folkeparti i værdien af oprettelsen af et statsligt olieselskab med egen raffinaderikapacitet, efter vor opfattelse som en tiltrængt udvidelse af denne raffinaderikapacitet i Danmark.

Vi adskiller det korte og det lange sigt med den energipolitiske debat, der var planlagt af den tidligere socialdemokratiske mindretalsregering, vistnok som det første forsøg på at gennemføre en egentlig energipolitisk debat her i folketinget, og som vi nu glæder os over at den ny regering har erklæret sig villig til at tage op. Under denne debat håber vi at kunne få en gennemgribende drøftelse af den fremtidige energiuvikling, også en drøftelse af de alternative energiløsninger, som er nødvendige for en bred og langsigtet løsning af Danmarks energisituation. Under denne debat er det socialdemokratiets hensigt at stille sine egne selvstændige forslag til løsning af den langsigtede energipolitik, men vi vil også i den forbindelse se på socialistisk folkepartis forslag om et statsligt olieselskab med en positiv indstilling.

Vi er interesseret i, at der i denne overvejelse om et statsligt olieselskab også indgår en overvejelse af det alternativ, der kan ligge i en kombination af statslig og kooperativ virksomhed i forbindelse med den stærkere kooperative aktivitet, der nu tegner sig på nordisk basis, ligesom vi er interesseret i at inddrage under overvejselsen en

[Erling Jensen.]

samnordisk aktivitet på dette område og et eventuelt samfundsmæssigt partnerskab med en rent dansk erhvervsvirksomhed.

Jeg kan tilsige socialistisk folkeparti en velvillig behandling af dets forslag fra mit partis side, mens vi ikke mener at kunne medvirke til det kommunistiske forslags gennemførelse.

Anden næstformand (Bay):

Jeg må beklage, at jeg på den ærefulde post indledte med en forglemmelse, idet jeg glemte at rejse mig, da jeg gav ham ordet. Jeg vil give en undskyldning til hr. Erling Jensen.

Gerstrøm (FP):

I fremskridtspartiet mener vi overhovedet ikke, at noget af de to fremsatte forslag vil bidrage til løsning af vore olieproblemer.

Det kommunistiske forslag om at nationalisere vores olieindustri mener vi absolut vil skabe totalt kaos, hvad angår vores olieforsyning. Man vil nægte leverancer til os, og der vil i virkeligheden i fremtiden i høj grad blive lukket for det varme vand, hvis vi går ind på sådanne fjollede ideer. Vi forstår, at kommunisterne ønsker, vi skal importere vores olie fra kommunistiske lande, fra østbloklandene. Det har vi jo prøvet før med dårlige erfaringer. Vi kender den russiske olie, der havde meget svært ved at holde specifikationerne, den er simpelt hen dårlig i brug. Og vi har tilfældet med de polske kul, hvor vi havde en klar kontrakt om at købe kul i Polen. Nu da oliekrisen kom med stigende priser, brød polakkerne kontrakten og fordoblede prisen. Vi finder ikke, at det på nogen måde er bedre at være i lommen på østbloklandene, end det er at være i lommen på araberstaterne og de store olieselskaber, som tilfældet er i dag.

I anledning af SF's forslag om et statsligt olieselskab må jeg sige, at vi har erfaring for, at statslig aktivitet i almindelighed har en meget ringe grad af effektivitet, og derfor mener vi i princippet, at vi ikke skal have noget i den retning. F. eks. i Frankrig har man dårlige erfaringer med sådan et statsligt olieselskab; det foretager nogle opkøb for øjeblikket til betænkeligt høje priser.

Det, vi mener der er brug for, er små

kvikke selskaber, der kender markedet og er i stand til at opkøbe billigt. Her i landet har vi en del af de små og kvikke selskaber. Der er nogle af dem, der er gået ned her under oliekrisen, men der er stadig væk en del af dem tilbage, der har overlevet. Vi kan se, at prisen på olie på det såkaldte spotmarked — dér, hvor de små selskaber køber deres olie i dag — rasler ned for øjeblikket. Det betyder, at der er ved at komme store leverancer, det betyder, at oliekrisen nok er ved at nærme sig sin afslutning. Og når vi har de små selskaber, der er gode til at konkurrere på prisen, så kan de trække de store selskaber ned, således at vi kan få trukket det totale prisniveau ned. Det store problem i forbindelse med oliekrisen på lang sigt er netop olieprisen; det er ved at blive det, der er det afgørende.

Men netop når vi skal have hjælp fra de små olieselskaber, må vi også give dem en fair behandling. Der har været tilfælde, hvor de store selskaber er blevet favoriseret herhjemme og de små er blevet diskrimineret. Man kan tage et tilfælde som beredskabslagrene. De store selskaber lavede en forening med det formål at danne et beredskabslager, og den fik en statsgaranti for et lån til disse lagre på 500 mill. kr. De små selskaber ville gerne have et tilsvarende, og de ansøgte om at få en statsgaranti på kun 30 mill. kr., men de kunne ingenting få. Vi mener, det er sådanne ting, vi skal ordne lige for øjeblikket i stedet for at starte på de store dramatiske manøvrer som foreslået her, det vil kun forværre situationen.

Karlskov Jensen (V):

De to forslag, der behandles samlet her, er jo små, hvis vi måler dem i tekstmillimeter, men de er ret så uoverskuelige og omfattende i deres virkninger, hvis man tænker sig de tanker gennemført, der ligger i dem.

Jeg skal ikke gå ind i nogen omfattende diskussion på grundlag af de to forslag. Der kommer jo, som det er blevet nævnt, inden længe en mere omfattende energidebat her i tinget, hvor vi kommer ind på nogle af de samme spørgsmål.

Om det forslag, der er fremsat af SF om oprettelse af et statsligt olieselskab, vil jeg gerne sige, at det tilsigter at sikre import og oplagring af olie med lavt indhold af forure-

[Karlsvkov Jensen.]

nende stoffer, som det er nævnt, men da vi jo allerede har fået en lovgivning på det område, er det sådan set en overlappning.

Desuden sigter forslaget imod at sikre oprettelsen af en selvstændig raffinaderikapacitet. Hertil har handelsministeren allerede svaret, at det er et spørgsmål, som vi meget gerne vil gå ind på at se på. Vi har jo en raffinaderikapacitet her i landet, der dækker omkring 9 mill. af de ca. 20 mill. t, vi for tiden har i årsforbrug, og det er klart, at det under givne forhold kan være ønskeligt, om vi havde en øget kapacitet, selv om det da naturligvis er sådan, at det, der begrænser vores olieforbrug for øjeblikket, mere er importmulighederne, end det er selve raffinaderikapaciteten. Ud fra de erfaringer, vi har høstet på det sidste, vil vi altså ikke afvise at gå ind på det spørgsmål.

Men vi vil i hvert fald sætte et stort spørgsmålstegn ved, om det er ønskeligt og rimeligt, at det bliver en statsopgave at løse det spørgsmål, om det ikke snarere må være en opgave, der løses i et samvirke mellem staten på den ene side og private erhvervsorganer på den anden side.

Der er nævnt hensynet til, at DSB og andre statsvirksomheder skal kunne importere direkte. Hertil er der vel at sige, at det er der intet der hindrer dem i i dag. Vi har jo i princippet fri import af olie her til landet. Der er visse krav til mindstelagre og beredskabslagre, og der er også tale om, at man skal importere direkte til eget forbrug, men det vil jo ikke give problemer, for så vidt som DSB måtte ønske at gå ind i en olieimport, hvis forholdene måtte arte sig sådan, at der var en fordel forbundet hermed.

Med hensyn til at man skulle kunne opnå at konkurrere med de private olieselskaber ved at indføre et sådant statsligt olieselskab, kan man nok have sine tvivl om, hvor meget det vil kunne betyde. De erfaringer, vi har på de områder, peger i og for sig ikke i retning af, at det er den bedste organisationsform, hvis et statsligt olieselskab skal hvile i sig selv. Men det er måske heller ikke det, der tilsigtes, det er lidt svært at se ud af forslaget. Det anføres, at selskabet skal være bemyndiget til at tilbyde bl. a. kooperative selskaber leverancer, og hvis man sammenholder det med bemærkning-

gerne til forslaget, hvor det siges, at staten skal stille kapital til rådighed såvel til anlæg som til drift, så kan det måske opfattes på den måde, at der skal ligge et skjult statstilskud i det. Noget sådant må vi vende os imod.

Selv om vi således er positive over for enkelte af de ting, som rummes i forslaget, så er der andre ting, som vi ikke kan godtage, men vi vil dog gerne se på hele spørgsmålet i udvalget. Jeg går ud fra, at forslaget henvises til udvalgsbehandling, og dér vil vi så kunne drøfte nogle af de ting — også i lyset af det, som kommer frem under den energidebat, vi altså får inden så forfærdelig længe.

Det forslag, som er fremsat af kommunisterne om løsning af energiproblemet, går ud på en nationalisering af store dele af den danske energiforsyning. Rent bortset fra grundlovsmedholdeligheden i et sådant forslag, som jeg ikke mener vil være til stede, finder vi det yderst uklogt at overdrage hele styringen af denne store, omfattende del af vores energiforsyning til statsansatte og en politisk ledelse fremfor et frit, professionelt konkurrerende erhvervsliv, som er ganske anderledes manøvreduktigt. Det forslag må jeg derfor på venstres vegne afvise.

Svend Haugaard (RV):

Det kommunistiske forslag om løsning af energiproblemerne kræver ikke ret mange kommentarer. Der foreslås en række beslaglæggelser og nationaliseringer, som ikke er nogen løsning, heller ikke selv om man skulle få de eventuelle grønlandske kilder med, som jo i bedste fald ikke vil springe de første mange år. Noget andet var, om man kunne beslaglægge nogle af de arabiske kilder, så kunne der da komme lidt orden i tingene, men det er nok klogt at lade være med den slags. Der er vældig meget gas i det forslag, men desværre ikke af den slags gas, der indeholder varmenheder, så det kan ikke løse vores energiproblem.

Betydelig mere positive er vi over for SF's forslag om et statsligt olieselskab. Erfaringerne fra de sidste måneder har jo vist, at der kunne være grund til at overveje andre og kortere veje fra producent til forbruger — også gerne veje, der er noget mere kontrollerede end de tidligere — og grund til at undersøge, hvem der i forbrugernes interesse

[Svend Haugaard.]

er de bedste købere. Dette understøttes af en mistanke om, at de store verdensselskaber kan have misbrugt situationen, taget urimeligt store fortjenester ind og sjakret uheldigt med olien undervejs.

Vi har jo, som det er nævnt før, set statsligt opkøb. Jeg mener, at DSB har gjort det i en periode, og jeg mener, at enkelte kommuner har gjort det, og så er der jo nævnt Dansk Olie og Naturgas A/S, som der har været politisk enighed om. Jeg forstår forslaget som en koordinering og en videreførelse af disse initiativer, og jeg forstår det sådan, at det skal være uden noget egentligt monopol og i et muligt samarbejde med danske og nordiske selskaber. På det grundlag er vi i høj grad parat til at forhandle, også i høj grad parat til at forhandle om værdien af et statsligt tilskud til et raffineri, men vi vil gerne tage disse spørgsmål frem i udvalget.

Før vores endelige stillingtagen vil vi gerne drøfte en række problemer og søge nogle oplysninger, som det kan være udmærket at have et udvalg til. Jeg synes, det var vældig rart, om man kunne få lidt mere at vide om baggrunden for oliekrisen og om de multinationale selskabers udbytte heraf. Der kan næppe være tvivl om, at der er taget meget store fortjenester ind, og at olien ofte har været for lang en vej; der er sket adskilligt bag kulisserne, som det var rart at få lidt mere frem i lyset.

Før vor stillingtagen til formen for et eventuelt dansk statsligt selskab kan det også være afgørende, hvilke resultater man opnår inden for EF med hensyn til fælles indkøb direkte hos de olieproducerende lande. Desværre er udsigterne dér vel ikke i øjeblikket for lyse.

Også erfaringer, som handelsministeren kort var inde på før, fra statslige selskabers plus- eller minusvilkår ved hidtidige køb direkte fra producent kan der være grund til at drøfte. Vi vil også gerne have oplysninger om Nordsøoliemuligheder; jeg tænker ikke så meget på de danske som på de norske, og jeg vil da gerne bede regeringen om at være opmærksom på muligheden for langtidsaftaler om norsk olie.

Endvidere mener jeg, der i udvalget er grund til at drøfte danske og nordiske selskabers forhold til et sådant statsligt oliesel-

skab og også eventuelle fælles muligheder på området. Jeg synes, det er lidt bittert, at vi har set, at danske og nordiske selskaber, som så dygtigt har optaget konkurrencen med de store verdensselskaber, på grund af den særlige oliesituation har måttet lide store tab. På dette grundlag må jeg beklage, at det ser ud til, at det ikke bliver muligt at gennemføre en udligningsordning.

Der er altså en række forhold, som jeg mener det er nyttigt at få drøftet i udvalget; det radikale venstre går meget gerne og positivt ind til disse drøftelser, og herudfra vil vi så tage stilling til forslaget.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at understrege behovet for en energidebat og nævne, at der nok også kan blive brug for — trods sparetid og forskelligt andet — at man får midler til rådighed for en ekstraordinær forskning og forsøg med nye energiformer samt en bedre udnyttelse af de hidtil benyttede energiformer.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg kan i det store og hele om disse to sager henholde mig til de bemærkninger, som handelsministeren gjorde til indledning, og skal egentlig blot sige om det kommunistiske forslag, at efter dets indhold — herunder også at man vil beslaglægge olielagre, der er nødvendige for vort forsvarsberedskab — kan det ikke påregne støtte fra det konservative folkeparti.

Om SF's forslag dette, at vi principielt ikke går ind for statslige selskaber, kun i absolut nødvendigt omfang. Vi er rede til i udvalget og senere også her i salen at drøfte alle de foranstaltninger, der kan forbedre og billiggøre vore forsyningsforhold, men vi mener, at en egentlig debat om disse spørgsmål hører hjemme under den kommende energidebat. Vi kan for så vidt ikke se, at der som følge af de forslag, der er fremme, og de bemærkninger, der allerede er gjort, vil ske nogen forbedring af vores forsynings-situation, om det skulle komme dertil, at man vedtog disse beslutninger.

Børge Johansen (CD):

Hvis ikke Dansk Olie og Naturgas A/S allerede var oprettet den 3. december, så ville vi have kunnet sige vedrørende SF's forslag, at vi meget gerne gik med på opfordringen til dannelse af et statsligt oliesel-

[Børge Johansen.]

skab. Jeg synes dog, det skal ske som et alternativ til de store olieselskaber, de, der er benævnt monopoler, selv om vi har en vis tvivl om, hvorvidt et statsligt olieselskab vil bidrage det fjerneste til at påvirke prisdan- nelsen.

Vi ser altså positivt på SF's forslag, hvori- mod det kommunistiske forslag giver os nogle betænkeligheder. De profitmotiver, som er skildret i bemærkningerne til forslaget, har jo bidraget væsentligt til, at vi i mange år har kunnet få leveret og distribue- ret billig energi, og at vi har fået en væsent- lig og værdifuld forskning.

Hr. Knud Jespersen deltog jo selv forle- den aften — det var den 16. — i tv-diskussi- onen og modsagde ikke professor Nathan, da han på forespørgsel udtalte, at energi- problemet på længere sigt overhovedet ikke kunne lade sig løse for og af et så lille, ube- tydeligt område som det danske. Talen om oliemonopol på det danske marked er jo slet ikke korrekt, så sandt som olieimporten er fri. I det korte løb vil beslaglæggelsen af energibeholdninger, raffinaderier, anlæg og distributionssystem kræve så store invester- inger, at det vistnok er urealistisk i dag at komme nærmere ind herpå.

Vi kan altså ikke gå ind for kommuniste- nes forslag, men derimod ser vi med sym- pati på SF's forslag.

Må jeg for øvrigt lige i tilknytning til nogle bemærkninger, som blev gjort af hr. Gerstrøm for et øjeblik siden om nogle små, kvikke selskaber, som, forstod jeg, ville være i stand til langt bedre end de store sel- skaber at ordne Danmarks energiforsyning, sige, at jeg tror da, de store selskaber ville kvie sig ved at præsentere potentielle kun- der for kontrakter af den art, som vi har set fra nogle af de kvikke selskaber.

Morten Lange (SF):

Jeg skal for god ordens skyld først sige om det kommunistiske forslag, at jeg synes, vi ville stå os vel alle sammen ved at mod- tage det venligt. Naturligvis ikke for at gennemføre det i øjeblikket, det ville være en frygtelig katastrofe, om vi gjorde det, det kom vi aldrig godt fra. Men de store selska- ber trænger såmænd til at blive truet med nationalisering med jævne mellemrum, og det ville såmænd slet ikke undre mig, om vi

kom en skønne dag i dette ting og sagde, at det var en nødvendig foranstaltning. Som sagt, at gennemføre det i øjeblikket ville være halsløs gerning, men man skal ikke tale alt for ilde om ting, som man måske se- nere kommer til at tale godt om. Det er ikke sikkert, det er klogt.

Derfor skal jeg også samtidig takke de ordførere, der hidtil har talt, for de har såmænd talt meget pænt om socialistisk folkepartis forslag. Jeg tror, det er, fordi det er et nødvendigt forslag. Vi kender udmær- ket godt dette statslige gas- og olieselskab, vi har fået sat i funktion i 1972 og med lidt bredere fuldmagter i 1973, men det fungerer stadig væk på en ret svag lovmæssig bag- grund med et temmelig svagt angivet virke- område og er oprettet lidt for meget i dølg- smål. Vi mener, det er en udmærket begyn- delse, og det har kunnet klare en helt akut situation i spørgsmålet om olieopkøb, hvis man ellers får en handel i stand, men vi synes altså, at dette begyndende forsøg på at komme frem i den retning, vi har peget på, trænger til at blive væsentlig bedre lov- mæssigt udbygget, sådan at dette selskab får en virkelig plads i vores energiproblema- tik i det hele taget.

Det fremgik af debatten, at de fleste af de ordførere, der talte her, mere eller mindre var indstillet på samme linje. Jeg forstod, at handelsministeren var noget tilbagehol- dende over for en række af disse problemer. Jeg kan i og for sig være enig med ham i, at det er nok væsentligst, at vi udvider vo- res raffinaderikapacitet, snarere end at vi køber et af de eksisterende, men vi kan for min skyld udmærket komme i den situation, at vi skal gøre begge dele. Jeg tror, der er en helt klar tendens i tiden: for det første bli- ver statslige opkøb af olie mere og mere dominerende og korrekt, for det andet bli- ver den anden tærskel, der kan frembyde vanskelighed i olieproduktionen, dem, der behersker raffinaderierne. Derfor er det helt klart, at udvider vi vor aktivitet på den ene post, bør vi gøre det på den anden også. Hvis man kun har én nøgle til et pengeskab med dobbeltlås, så er man stadig væk af- hængig, og det er vel netop det, der er ho- vedsagen i dette problem.

Hvis vi kan blive lidt mere uafhængige, end vi er i dag, så vil det være en lykke for dette land. Jeg indrømmer da beredvilligt, at

[Morten Lange.]

det er svært. Vi har ikke rigtig store oliekilder selv, og de magter, som har kontrollen med olieforsyningen i denne verden, er ikke kapitalmæssigt set husmænd. Det er folk, for hvem forhandlingen med et dansk selskab kommer langt nede på stigen i forhold til andre ordrer, man skal have med at gøre.

Jeg vil blot i al almindelighed sige, at jeg har konstateret fra så mange af ordførernes side en positiv indstilling til de hovedtræk, jeg her er kommet frem med, at jeg virkelig regner med, at regeringen vil være indstillet på at udarbejde et kommissorium for et dansk olieselskab og et lovgrundlag, som er væsentlig mere præcist end det, vi har i øjeblikket, og som går videre.

En af de positive ting, der har været fremme fra flere af de ordførere, der har haft ordet her, er spørgsmålet om samarbejde, f.eks. samarbejde med kooperationen i Skandinavien, som jo længe har forstået, at der skulle et væsentligt samarbejde til for at komme videre. Jeg mener, det havde været en lykke for dette land, om vi i stedet for at deltage i det almindelige energislagsmål i EF, som jo er en særdeles pinlig affære, for at sige det mildt, havde et økonomisk samarbejde i Norden, som jo nu er kommet for skade at blive olieproducerende, og hvor samtidig ikke mindst den svenske andel i kooperationen har taget også spørgsmålet om raffinaderiforholdene op på effektiv måde. Så jeg synes altså faktisk, at der er mange træk i tiden, som peger i retning af, at vi, selv om vi nu er havnet i EF, måske har fået yderligere grund til at tage et nordisk samarbejde op til løsning af nogle af disse problemer. Det skulle ikke være uladrigt, tværtimod skulle det være en støtte for mulighederne.

Det er naturligvis ikke muligt inden for dette, skal vi sige meget besværlige marked at udtale sig på nuværende tidspunkt meget præcist om grundtrækkene for et sådant selskabs virksomhed, men man kan selvfølgelig nok komme med nogle sammenligninger. Jeg må indrømme, at noget af det mindst betryggende, jeg har hørt i denne debat, kom fra hr. Gerstrøm, som mente, at vort fremtidige liv og vor sikkerhed i Danmark, hvad angik olieforsyning, skulle være baseret på det, der hedder lavprisselskaberne. Jeg sætter lavprisselskaber meget højt, de

har gjort en særdeles nyttig virksomhed ved at drille de store monopoler — tak til de modige kapitalister, der har foretaget sådan et spækhuggerarbejde. Men jeg har bare fornemmelsen af, at en af de ting, vi har set i de senere tider, er, at der er magt og middel i denne branche til, at netop lavprisselskaberne meget, meget let kan kvæles enten permanent eller for en periode.

Det er tilfældigvis sådan i energiforsyningen, at man ikke kan leve af, at der er en eller anden kilde, der springer en eller anden lørdag; hvis man ikke har garanti for, at den springer mandagen også, så har man altså tilfældigvis ikke været tilstrækkelig fremsynet. Så efter de pæne ord, jeg sagde om disse udmærkede lavprisselskaber, bliver jeg altså nødt til at tilføje, at chancen for, at vi kan sætte vor lid til, at det er fremtidens løsning, nok er tvivlsom, og hvis hr. Gerstrøm vil studere kilderne til denne bekymrede udtalelse, så prøv at se på, hvad der faktisk er sket i USA inden for de sidste par år, for denne oliekrise har ikke alene været et spørgsmål mellem arabere og andre kildejere og de store monopoler; nej, det har lige så meget været de store monopolars forsøg på at dreje halsen om på alle, der ville prøve på at gøre dem rangen stridig på området. Det er et meget broget område, vi er kommet ind i her.

Som sagt, jeg konstaterer, at dette folketing har en positiv indstilling til det. Jeg konstaterer desværre, når jeg sådan vægter det, at det er regeringen, der er mest treven. Men det tager jeg ganske let og sindsroligt, for regeringen er jo så meget mindretalsregering og har sagt så mange gange, at initiativer fra folketingets flertals side vil være den en glæde, hvis ikke de er fuldstændig imod dens intentioner. Jeg opfatter det nærmest sådan, at handelsministeren er en realist, og han har altså ment: dette er en vanskelig sag, og jeg vil da ikke binde mig med at sige alt for meget godt om det, hvis det så ikke kan lade sig gøre. Men mon ikke handelsministeren allerede har fået en smule opmuntring i det, der har været sagt her i retning af, at regeringen kan føre sig frem til stor ære i dette land ved at gøre noget alvorligt ud af denne sag?

Vi har jo netop stillet vort forslag på sådan en måde, at regeringen må have hele æren. Det er et forslag til folketingsbeslut-

[Morten Lange.]

ning, om den gode regering vil være kooperativ og finde frem til et sådant forslag til gavn for energiforsyningen i Danmark og for forbrugerne. Jeg tror, det vil være en af de opgaver, som regeringen virkelig vil kunne tage sig af, og jeg ved, at handelsministeren har en betydelig indsigt i, hvordan sådan noget passende kan gøres, så jeg ser frem til en forhandling, som bør slutte med, at regeringen tager et initiativ, der går omtrent så vidt, som vi skitserer i det forslag, vi har fremsat. Vi kan diskutere enkeltheder, men kompasset rundt synes jeg, det er et meget realistisk forslag, der passer til den nuværende situation.

Så kan jeg selvfølgelig afrundende til ære for det kommunistiske forslag sige, at dette naturligvis er en udmærket og nødvendig forløber for en eventuel situation, hvor vi skulle nationalisere. For hvis man nationaliserer ud i den blå luft, er chancen for, at man nationaliserer luften, større end for, at man nationaliserer noget energi. Hvis man derimod har et nogenlunde fast grundlag for sine manipulationer, er chancerne for, at man kommer nogenlunde godt fra det, betydelig bedre, og det kan vi jo se på i næste fase.

Men ellers vil jeg blot afsluttende sige, at det er naturligvis ikke tanken, at man med et statsligt olieselskab skal gå over til at subsidiere priserne på brændstoffer helt ude af ligevægt med det, som jo i realiteten er det, vi står over for, nemlig at vi nok har haft for billigt brændsel et stykke tid. Vi vil mene, at vi kan komme så langt, at vi kan få en rimelig priskontrol og prisjustering ved, at staten går ind i tingene. Vi kan få den værste monopolprofit væk. Men vi har da virkelig ikke tænkt os, at vi skal give os til at subsidiere olieforbruget i Danmark ved, at staten laver kunstigt lave priser på olie. Det er ikke med i forslaget, det er ikke tænkt sådan, men naturligvis kræver det nogen kapitalinvestering.

Spørgsmålet om, hvordan vi skal friholde beboerne i dette land for de allerværste følger af olieprisernes stigning, er naturligvis en anden ting, men det kan vi jo se på ved en anden lejlighed. Jeg er da klar over, at vi bliver nødt til at se på spørgsmålet, om vi fortsat kan opretholde de høje benzinafgifter, vi har, som jo har været baseret på en

lav oliepris, om vi kan opretholde vægtafgiften på diesellole, som er fastsat i forhold til benzinafgifterne, og at vi måske kunne spekulere på, hvordan det egentlig er med fyringsolien i forhold til husleje og den slags ting, om vi skulle justere lejeværdi og skulle justere huslejen i det hele taget. Men det er den slags ting, vi kan komme ind på, når vi skal diskutere dette i en større sammenhæng.

Her vil jeg blot slutte med at takke for den foreløbige, venlige modtagelse, håbe, der kommer et godt resultat ud af det, og fastholde, at dette er formodentlig inden for meget kort tid et nødvendigt skridt frem imod sikring af en dansk energiforsyning på dette væsentlige område. Det vil ikke vare længe, inden andre og mere vidtgående forslag bliver lige så nødvendige og formodentlig vil blive modtaget med samme rimelige venlighed i dette ting.

Bracher (KrF):

Socialistisk folkeparti har ment det i højeste grad påkrævet at genfremsætte sit forslag fra 1971 med den motivering, at der nu er stærke kræfter, der er interesseret i at holde oliepriserne oppe på et højt niveau.

Vi kan være enige med SF i, at det ikke er svindende olieresourcer, der er skyld i de forhøjede priser, men muligvis nok et samspil mellem de arabiske oliesheiker og de store multinationale olieselskaber. For oliesheikernes vedkommende er deres store aktivitet givet ikke bare en politisk foreteelse; den israelsk-arabiske krig var måske en kærkommen lejlighed til at få mere ud af deres olieproduktion. Nu må vi nok også erkende, at de priser, de hidtil har fået for deres varer, har ligget lavt og er et levn fra de rige landes udnyttelse af de tidligere kolonier. Ingen er vist i tvivl om, at olien aldrig mere kommer ned i det tidligere prislag; det må vi fremtidig indrette os på.

Om der så i den nuværende krisesituation er opstået en forbindelse mellem de store olieselskaber og oliesheikerne til gensidig forøget udbytte, kan vi vel ikke sige i dag, men det er en af de ting, der på EF-plan må undersøges nøjere.

En sikker ting er, at de store olieselskabers udnyttelse af situationen er en kendsgerning, og det går ikke bare ud over befolkningen i sin helhed, men i særlig grad er det

[Bracher.]

gået ud over de mindre lavprisselskaber herhjemme, som hidtil har eksisteret af de stores nåde, men som nu har fået dødsstødet.

En af vort partis gode folk har følt det på sin krop. Han er efter mange års god tjeneste afskediget fra en betroet post i et af disse selskaber, og det er ikke sket nu, men for flere måneder siden. I et indlæg i vort parti-blad, Idé-Politik, skriver han:

„I første halvdel af 1973 begyndte de multinationale olieselskabers filialer i Danmark at opsigte deres leveringsforpligtelser over for de større kunder, samtidig med at selskabernes sælgerstabe... fik forbud mod at engagere sig med storforbrugere, entreprenører, vognmænd osv. I samme periode præsenterede tv-aktuelt det ene filmklip efter det andet fra lukkede servicestationer.“

Det var altså ikke noget, der begyndte med krigen i Mellemøsten eller havde det mindste med den at gøre, men et direkte indgreb fra de store selskabers side.

Det er som sagt nok et forhold, det var værd at undersøge nøjere: hvad er den egentlige årsag til krisen?

Nu vil SF oprette et statsligt olieselskab for at komme disse forhold til livs. Vi tror ikke uden videre på, at et statsselskab skulle kunne klare denne situation. Vi har mange erfaringer herhjemme gående ud på, at såvel kommunale som statslige selskaber ikke er billigere i drift end private, tværtimod. Det fører til nye, høje stillinger, større administration og mindre effektivitet.

Kristeligt folkeparti har på sit program et ønske om at støtte det frie erhvervsliv ved samarbejde mellem arbejde og kapital. Vi er ikke direkte imod statslige selskaber, hvis de drives i konkurrence med de private, men vi er imod enhver form for statsmonopol, og vi er bange for, at et statsselskab vil kunne true de private selskabers eksistens. Hellere vil vi gøre noget for de mindre, nationale olieselskaber herhjemme, så de kunne komme på fode igen. Fortsætter udviklingen, vil de være nødt til at stoppe og sætte deres folk på gaden.

Nu var jeg lige så glad for hr. Gerstrøms optimisme, men hr. Morten Lange forvandlede den altså til pessimisme. Nu får vi se, hvordan det går med disse selskaber.

Vi afviser altså ikke helt det foreliggende

forslag fra SF, men er villige til at være med i en behandling af det i et udvalg.

Når det gælder kommunisternes forslag om løsning af energikrisen, finder vi det helt uacceptabelt. Vi har ingen tro på, at man kan løse den nuværende krise ved en nationalisering. Det vil skabe store ændringer i vort samfund, og det er der sikkert ingen basis for i befolkningen. Det vil også være i strid med internationale aftaler, så vi må helt afvise det.

Knud Jespersen (DKP):

Ja, jeg kan jo ikke takke for velvillig behandling af det forslag, vi har fremsat. Det havde jeg nu heller ikke forventet, for den omsorg, der indtil nu har præget et flertal i folketinget over for forbrugerne og for at beskytte dem imod oliemonopolernes afpresning, har været at finde på et meget lille sted.

Man kan altså heraf uddrage to konklusioner: enten er vores forslag fuldstændig forkert, eller også er der en fuldstændig forkert sammensætning af folketingets flertal. Jeg vælger den sidste konklusion, fordi jeg nemlig fastslår, at vores forslag er rigtigt. Det har planer om at gribe direkte ind i den energisituation, der er, ophæve de svindelagtige manøvrer eller beskytte borgerne imod disse svindelagtige manøvrer, som foretages fra monopolernes side.

Over for dette prøver man på at gøre opmærksom på, at situationen er sådan, at hvis man vedtog vores forslag, fik vi ingen naturgas; som hr. Svend Haugaard så charmerende omtalte det, ville der ikke være meget gas i dette forslag ud over det, der var i typerne.

Sagen er jo, at mange i denne sal har sidet i mange år og næsten optrådt som Mark Twain, da han talte om vejret, men ikke gjorde noget ved det. Man har aldrig haft en energipolitik i Danmark. Man har talt om den, og så har man overladt til monopolerne at gøre alt ved det, og det vil man altså blive ved med.

Jeg må sige for at undgå misforståelser, at naturligvis støtter vi — det ligger også i hele den atmosfære, den ånd, der er i vort forslag — forslaget om et statsligt olieselskab. Men når vi stiller et energipolitisk program op eller hovedlinjer deri, er det simpelt hen for at prøve at give Danmark

[Knud Jespersen.]

en energipolitik. Og man kan jo godt afvise det, men så kunne jeg svare med statsministeren: så stil noget i stedet for.

Man kan godt i dag lade handelsministeren afvise vores forslag; forleden dag lod handelsministeren via forsvarsministeren vores spørgsmål om at lette trafikvanskelighederne for de københavnske borgere og borgerne i de andre storbyer afvise. Det kan man godt gøre. Men kan man nu bare fortsætte på den måde? Tror man virkelig, at befolkningen i Danmark vil finde sig i, at alt det, der er lidt perspektiv i, siger man nej til, og alt det, der er helt perspektivløst, ud over en lille snæver kreds, er man parat til at føre igennem?

Når der samtidig bliver gjort opmærksom på fra hr. Erling Jensens side, at det også vil betyde milliarderstatninger, ja, så må man have et par hoveder at holde sig til. For hvad er det, vi skal erstatte olieselskaberne, hvis vi skal nationalisere dem? Vi skal erstatte dem den af dem dokumenterede indtægt over for skattevæsenet i Danmark, og den er ikke ret stor, det er jo noget af det, vi har beklaget mange gange, fordi de ikke ønsker at svare skat ud over det symbolske. Nej, det kunne vi såmænd nok finde ud af; hvis der var vilje, var der også en vej. Men der er tilsyneladende ingen vilje.

Når fremskridtspartiet så begynder at jonglere med, at der kan være små og store olieselskaber, ja, så kan forklaringen jo kun være den, at man ikke kender situationen omkring olie og benzin ud over den benzin, der kommer ud af tankene og tankanlæggene, og at man ikke vil gøre noget ved det.

For sagen er jo, at selv Monnet, vicepræsidenten for EF's energikommission, har formuleret sig så klart, at hvis man ikke sætter ind imod oliemonopolerne, risikerer man, at 20 års velstand går over styr. Jeg kan føje til, at valget står faktisk mellem enten at lade sig dirigere statsligt — og det er jo det, vi er i færd med — af oliemonopo-

lerne eller at prøve at lade staten overtage styringen af disse monopoler.

Jeg har ikke meget mere at sige til selve debatten ud over det, at når man bebrejder mig, at jeg ikke besvarede et spørgsmål fra professor Nathan forleden i tv, var årsagen den, at jeg havde ordet kl. 10, og min tale-tid var forbi sammen med statsministerens 20 minutter over 10, og efterpå sad vi bare til pynt. Hvem der så pyntede mest, kan jeg ikke afgøre. (*Afbrydelse af statsministeren* [Poul Hartling]). Det gjorde statsministeren, siger statsministeren, og for en gangs skyld vil jeg give statsministeren ret, for jeg søgte nemlig at gemme mig, og det er så en anden sag; det var, for at der ikke skulle være ulige konkurrence.

Men lad os prøve at kigge videre: jeg havde jo ingen muligheder for at svare, da sendetiden var forbi, og derfor måtte det vente til lidt senere.

Må jeg så sige noget om vort oprindelige forslag. Under henvisning til den påståede energikrise har alle regeringer i fællesmarkedet talt om en nødvendig fælles, solidarisk holdning over for de mangler, der er opstået. Hvad er der så sket? De optræder usolidarisk, sådan at de er i færd med at ville sprænge EF. Det kunne sådan set være en meget fornuftig ting, den mest fornuftige, der kunne komme ud af den sag. Men det, der er sket for Danmarks vedkommende, er jo, at vi på en overordentlig uskøn måde og endda meget overdrevent har udtalt os på linje hermed og skrupelløst ladet sætte i gang alle de dramaer, som monopolernes afpresning indeholdt. Forbruget skulle ned-sættes, man kunne ikke køre om søndagen, der skulle være afsavn, og samtidig som det eneste land i verden forbød vi, at den kollektive trafik fik lov at udvikle sig.

Hvad var det, der skete? Det var de 7 store oliemonopoler, de 7 afgørende i hele verden, der kunne glæde sig over en dansk forståelse for deres pengeafpresning, mens borgerne måtte døje. Fællesmarkedet havde ingen energipolitik, Danmark havde ingen

[Knaud Jespersen.]

energipolitik, og det samme gjaldt de kapitalistiske lande overhovedet. Både den nuværende og den tidligere regering har ladet stå til, og de oplysninger, der er tilgængelige, viser, at man ikke alene ikke har taget selvstændige energiinitiativer, men man har også afvist samtlige alternative muligheder i den nuværende situation. Det gælder tilbudene om deltagelse i et fælleseuropæisk energiprogram med lavere faste kulpriser, med naturgasforsyninger eller et fælles fordelagtigt elnet og med faste priser på olieområderne. Det blev afvist, og man henviste flot til, at det kunne EF klare — og nu melder EF, at det kan de altså ikke alligevel. Og midt i sin forvirring overlod man i sin gavmildhed, for at sige det overordentlig overbærende, A.P. Møller-koncernen at tilegne sig olien og naturgassen i Danmarks Nord-søsokkel.

Hvad er det, der er sket under denne afpresning? Der er sket det, at hvis vi tager de amerikanske selskabers egne beregninger, var råolieprisen i januar 1973 på 118 kr. og i januar 1974 på 160 kr. Hvis man tager den i 1973, var detailprisen 380 kr. og i januar 1974 1.024 kr. Hvad siger så monopolerne om deres egne avancer? Ja, de siger, at de har haft en stigning på 36 pct. på råolie og omkring 483 pct., når det har været maksimum, på avancer o.lign. og 275 pct. alene på detailprisen. Skulle man da ikke betragte disse kendsgerninger lidt og også lade regeringer bøje sig for kendsgerninger, når de ellers ikke er til at bestride?

Der har altså været tale om pengeafpresning over for den enkelte forbruger fra nogle af verdens rigeste kapitalgrupper, fra de multinationale monopoler. Hvem er det så, der har skabt denne energikrise? Ja, der findes jo de folk, der naivt påstår, at det er araberne. Heroverfor er der bare at sige, at hvis man kigger efter i de vesttyske bankberegninger, vil man kunne finde nogle overordentlig forbavsende tal, nemlig at i det 3. kvartal i fjor steg profitterne med 300 pct. alene på Dortmundbørsen. Hvis man videre kigger efter, vil man se, at Lloyds i London har opfanget, at mellem 30 pct. og 40 pct. flere skibe sejlede rundt fuldt lastede med olie i fjor, end de gjorde i samme periode i 1972. Hvis vi videre kigger på det, kan vi også se, at i det 3. kvartal — og det vil sige,

før Mellemøstenkrisen sætter ind — steg de 20 største oliefirmaers profit efter egne opgørelser med i alt 51 pct. Esso øgede sine profitter med 80 pct., Gulf med 91 pct. og Shellkoncernen med 274 pct.

Det er blevet endnu mere provokerende, hvor man kan fortælle, at skibe, der ligger og flyder rundt i Nordsøen eller Atlanterhavet, dirigeres pr. telegraf, og mange af dem holdes længe på havet for at sikre, at ladningerne landes til den maksimale pris. Det er jo heller ingen tilfældighed, at den amerikanske oliekoncern har stoppet sine boringer i Den mexikanske Golf. Mere end 1.000 borehuller er blevet plomberet for en periode. Alt dette er politisk og økonomisk pression og aggression, men fra oliemonopolernes side.

Jeg tror, man kan sige, at denne svindelaffære har været nøje planlagt. Det begyndte for mange år siden med afpresninger. Oliemonopolerne udkonkurrerede eller politisk anvendte deres energi for at sikre sig monopol. Kulminer blev nedlagt, andre kulminers produktion blev begrænset, og selv fra forsyningsområder som elkraft fjernede man kullet; det blev erstattet også for Danmarks vedkommende med mellem 90 og 95 pct. olieenergi.

Da alt dette var klarlagt, bl.a. ved hjælp af fællesmarkedet, blev prisjobberiet sat i gang. Systematisk begyndte det på en sådan måde, at det i dag faktisk truer store dele af beskæftigelsen. Hvad er denne energikrise og denne afpresning udtryk for? Det er udtryk for kapitalismens almindelige ustabilitet, for dens permanente krise. I en sådan situation kan der ikke klares noget problem med traditionelle løsninger, men des mere står det klart, at de af kapitalisme påførte vanskeligheder for befolkningen må løses med helt nye metoder.

Det er ud fra disse kendsgerninger, vort forslag til folketingsbeslutning skal vurderes. Vi foreslår, at folketetinget i henhold til grundlovens bestemmelser om almenvellets interesser opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag om beslaglæggelse af alle energimængder, raffinaderier og leveringsordrer til olieselskaberne. Det er jo ikke en tanke, man er alene om at tale om. Forbunds kansler Willy Brandt har tidligere gjort opmærksom på, at det er et spørgsmål, hvor længe man kan tolerere at leve med de

[Knud Jespersen.]

skiftende og meget vekslende sandheder, der flyder fra oliemonopolerne.

Staten bør varetage import, produktion, raffinering, oplagring, udvinding og levering af olie, benzin, gas, petroleum og andre energiformer til forbrugerne i Danmark. For længst burde, selv om det gør ondt i de konservatives hårde NATO-hjertes, de militære lagre være stillet til rådighed for den underforsynede befolkning. Vi stiller altså også det krav igen. Og det betyder jo ikke, at man ikke kan bevæge sig. Jeg har set, at man opfordrer til at holde sin kondi i orden ved at betjene sig af cykler; det kan vel også lade sig gøre inden for forsvaret.

Det først fornødne mener vi er, at disse øjeblikkelige foranstaltninger iværksættes, så oliemonopolernes magt over Danmark brydes. Det kan gøres ved at lytte til vores fornuftige råd og til bemærkningerne fra OPECs sidste møde, ved at udøve statslig kontrol med oliemonopolerne og deres profitter, nedsætte skatter og afgifter på disse områder og foretage selvstændige statslige indkøb uden om oliemonopolerne direkte hos producenterne af energikræfter. Men samtidig hermed bør alle alternative muligheder for energiforsyning absolut og ubetinget undersøges, det vil sige den billigere energi: kul, naturgas m.v. Alt dette må planlægges.

Tillige hermed bør man sørge for, at den energiudvikling, der skal finde sted i Grønland, sker under kontrol af Grønlands folk, og at dette sikres, sådan at det bliver i overensstemmelse med nationens interesser.

Vi er også af den opfattelse, at tiden er moden til, at den danske stat overtager Nordsøsklen gennem nationalisering og sikrer Danmarks undergrunds værdier.

Tillad mig en konklusion: den energipolitik, vi tilsligter med vores forslag til beslutning, vil kunne løse forbrugernes problemer og sikre de enkelte og hele vort land mod pengeafpresning fra oliemonopolerne. Alle ved eller burde vide, at når prisen på disse varer stiger, rammes hele prisniveauet, betalingsbalanceunderskuddet vokser, og arbejdsløshedens katastrofe truer hundredtusinder. Det er på den baggrund, folketinget med ansvar må optræde som det danske folks værner og bryde uigenkaldeligt monopolernes magt over energiforsyningen.

Derfor foreslår vi også, at der indføres maksimalpriser på olie, gas og fjernvarme på det niveau, der var gældende 1. oktober 1973, at alt luksusforbrug, herunder militærets anvendelse af energi, omgående stoppes, at de offentlige transportmidlers begrænsninger bringes til ophør, og at den kollektive trafik udbygges. Det dramatiske, men helt betydningsløse forbud mod kørsel om søndagen bør ligeledes ophæves. Alle anerkender, at der ikke mangler benzin, snarere tværtimod. Lagrene er fyldt, og forbud kan derfor kun være til almindelig gene for befolkningen. I højere grad skal der anvendes nye energikræfter; samtidig med en medbestemmelsesret i olieselskaberne kan arbejdere og funktionærer i Danmark givetvis kontrollere, at der end ikke er plads til 10 l mere i lagrene.

Folketinget har efter vor opfattelse pligt til at handle i overensstemmelse med nationens interesser, pligt til at appellere til befolkningen, ikke om nedsættelse af forbrug, men om kontrol, sådan at vi fælles kan modvirke det pres, monopolerne udsætter os for.

Historien vil dømme dem, der misbruger deres magt til fortsat begunstiggelse af oliemonopolerne. Den nutid, vi lever i, kræver, at vi tager alternative beslutninger. Den kræver, at vi ikke lapper, men virkelig bygger noget op, der sikrer, at en energipolitik både garanterer den fulde beskæftigelse og giver de laveste omkostninger.

Jeg vil tro, at når historien engang vil kigge tilbage, vil den se med undren på det, hvis folketingets flertal afviste vores forslag. Derfor skal jeg henstille, at man tager det til efterretning.

Flyggaard (DR):

Fra retsforbundets side tror vi ikke, at de to forslag vil hidføre et lavere prisniveau.

Der er for os ingen tvivl om, at den opståede mangel på raffinaderikapacitet vil blive dækket ind ad erhvervsmæssig vej inden for en rimelig tid, og mangelproblemet vil efter vor opfattelse ikke løses via de stillede forslag.

Til det kommunistiske forslag har jeg en enkelt bemærkning eller to. Der står, at formålet med forslaget bl. a. er, at der ikke kan opstå en ny krise, og at importere energi efter de mest stabile og billigste til-

[Flygaard.]

bud på verdensmarkedet, især sådanne tilbud, hvorfra profitmotiver ikke kan true en stabil forsyning, og hvorfra politiske betingelser ikke er knyttet til tilbuddet.

Til dette vil jeg gerne sige, at jeg ikke tror det kommunistiske forslag vil løse bare de to ting, man her har nævnt.

Endelig vil jeg gerne pege på, at den nuværende situation klart viser det uheldige i at gøre sig afhængig af en enkelt energikilde.

Da det er således, at der i løbet af forholdsvis kort tid skal komme en energidebat, vil jeg ikke her knytte flere bemærkninger til forslagene til folketingsbeslutning, men bare slutte med at sige, at fra retsforbundets side må vi afvise de to forslag.

Handelsministeren (Nyboe Andersen):

Jeg har kun ganske få bemærkninger i anden omgang.

Til hr. Gerstrøm vil jeg gerne sige, at ordningen med beredskabslagre ikke er en ordning, der specielt gælder de store selskaber, og som de små står uden for. Den omfatter alle danske selskaber, små og store, med undtagelse af ét eneste mindre selskab, der ikke har ønsket at være med.

Hr. Svend Haugaard spurgte, om regeringen var opmærksom på mulighederne for langtidskontrakt om levering af norsk Nordsøolie. Ja, vi er naturligvis opmærksom på det, men jeg må nok sige, at situationen i øjeblikket er den, at kun en meget ringe del af det, der måtte komme op fra de nuværende norske borer i Nordsøen, må formodes at gå til Norge og tilmed nok på en sådan måde, at Norge næppe uden videre har mulighed for at eksportere den. Men vi er selvfølgelig meget opmærksom på det, og udviklingen kan måske hurtigt forme sig sådan, at der kommer borer nærmere Norge, som kan føres ind, således at der virkelig kan blive tale om leverancer.

I øvrigt skal jeg sige, at jeg selvsagt gerne vil medvirke ved udvalgsbehandlingen til at fremskaffe materiale, så vidt det er muligt, og også ved at gå ind i drøftelsen af, hvilket behov der måtte kunne påvises at være for at udbygge det nuværende danske olie- og naturgasselskab.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 22. januar kl. 13.30 med følgende dagsorden:

1) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til kulturhistoriske museer.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om statstilskud til kunstmuseer.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om Statens Kunstfond.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om Danmarks biblioteksskole.

6) *Valg af 3 medlemmer og 5 stedfortrædere til lønningsrådet for tiden indtil 28. februar 1974 (i stedet for K.J. Mortensen, der har ønsket at udtræde som medlem, og medlemmerne Hans Kjær og Holger Hansen samt stedfortræderne Mads Eg Damgaard, Robert Christensen, Erik Nordqvist, Finn Christensen og Erik Andersen (Fr.borg amt), der er udtrådt af folketinget).*

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste første næstformand til den omdelte og omtrykte ugeplan.

Mødet hævet kl. 12.30.